

Τα Δικαιώματα Των Ασθενών

Της: **Παριάνας Δημητρίου***

Στην Κύπρο οι ασθενείς απολαμβάνουν πολλά και σημαντικά δικαιώματα βάσει του περί της Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου του 2004, ο οποίος βρίσκεται σε ισχύ από τον Απρίλιο του 2005. Ο νόμος αυτός καθορίζει τα δικαιώματα των ασθενών σχετικά με την παροχή φροντίδας καθώς επίσης και το μηχανισμό ελέγχου για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών.

Κύριο και βασικό είναι το δικαίωμα στη φροντίδα, υγεία και θεραπεία. Κάθε ασθενής έχει δικαίωμα να απολαμβάνει αδιάκοπη και καλής ποιότητας φροντίδα, η οποία πρέπει πάντοτε να παρέχεται εντός εύλογου χρόνου, ανάλογα πάντοτε με τις ανάγκες του κάθε ασθενούς.

Όλοι οι ασθενείς έχουν δικαίωμα σε ίση μεταχείριση αναφορικά με την παροχή φροντίδας υγείας. Η φροντίδα υγείας πρέπει να παρέχεται σε όλους τους ασθενείς ισότιμα και χωρίς οποιαδήποτε δυσμενή διάκριση. Σε περιπτώσεις όπου επιβάλλεται να γίνει επιλογή μεταξύ δύο ή περισσότερων ασθενών για την παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας Υγείας, τότε η επιλογή αυτή πρέπει να γίνεται δίκαια και να βασίζεται σε αντικειμενικά επιστημονικά κριτήρια και όχι σε οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των ασθενών.

Μία σημαντική προϋπόθεση που θέτει ο νόμος για την παροχή φροντίδας υγείας είναι η συγκατάθεση του ασθενούς. Κάθε ασθενής, μετά από ολοκληρωμένη ιατρική πληροφόρηση, πρέπει να δώσει γραπτή ή προφορική συγκατάθεση, νοσημένου ότι η προφορική συγκατάθεση θα διατυπωθεί το συντομότερο δυνατό και γραπτώς. Η ιατρική πληροφόρηση πρέπει να δίδεται από τον παροχέα υπηρεσιών Υγείας σε κατάλληλο χρόνο και με τρόπο κατανοητό, για να αποφασίζει ο ασθενής ελεύθερα και ανεπηρέαστα.

Ο νόμος, αναδεικνύοντας τη σημαντικότητα της συγκατάθεσης του ασθενούς, προβλέπει για τρεις μόνο εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να παρασχεθεί φροντίδα υγείας χωρίς τη συγκατάθεση του ασθενούς:

Η πρώτη αφορά περιπτώσεις όπου είναι απαραίτητο να παρασχεθεί άμεση φροντίδα υγείας αλλά ο ασθενής, λόγω

τη βούληση του και να δώσει συγκατάθεση. Σε τέτοια περίπτωση οι προηγούμενες εκφρασθείσες επιθυμίες του ασθενή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Η δεύτερη αφορά περιπτώσεις στις οποίες, λόγω της κατάστασης του ασθενούς, έχει διοριστεί ή θα πρέπει να διοριστεί πρόσωπο του οποίου η συγκατάθεση είναι αναγκαία αλλά δεν μπορεί να εξασφαλιστεί έγκαιρα. Η τρίτη εξαιρεση αφορά ανηλικούς, οι οποίοι, σύμφωνα με τον νόμο, δεν έχουν την ικανότητα να συγκατατεθούν. Εδώ η φροντίδα υγείας μπορεί να παρασχεθεί μόνο με τη συγκατάθεση του γονέα ή κηδεμόνα, εκτός εάν η παροχή ιατρικής φροντίδας επείγει.

Ένα εξίσου σημαντικό δικαίωμα των ασθενών, σύμφωνα με την προϋπόθεση για συγκατάθεση, είναι το δικαίωμα στην πληροφόρηση. Κάθε ασθενής έχει δικαίωμα ολοκληρωμένης ιατρικής πληροφόρησης η οποία να περιλαμβάνει: α) τη διάγνωση και πρόγνωση της ιατρικής κατάστασης του ασθενούς, β) τον σκοπό, το όφελος και τις πιθανότητες επιτυχίας της προτεινόμενης θεραπείας, γ) τους κινδύνους και πιθανές παρενέργειες της προτεινόμενης θεραπείας, και γ) τις πιθανότητες επιτυχίας και τους κινδύνους που εμπειριάζει η επιλογή ή η μη επιλογή κάποιας θεραπείας.

Ο κάθε ασθενής δύναται βάση του νόμου να παραιτηθεί γραπτώς του δικαιώματός του σε πληροφόρηση. Η μοναδική εξαιρεση που προνοείται από το νόμο στο δικαίωμα του ασθενούς για πληροφόρηση, όταν δεν έχει παραιτηθεί του δικαιώματός αυτού, είναι σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου υπάρχει βάσιμος λόγος να πιστεύεται ότι οι πληροφορίες πιθανόν να του προκαλέσουν σοβαρή πνευματική ή φυσική

ασθενή πρέπει να δοθούν στους οικείους του.

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Γι' αυτό και ο νόμος απαγορεύει ρητά την παρεύδωση στην προσωπική και οικογενειακή ζωή του ασθενούς, και επιβάλλει την επιδείξη ανάλογου σεβασμού κατά την παροχή φροντίδας υγείας.

Σύμφυτο θεωρείται και το δικαίωμα του ασθενούς για εμπιστευτικότητα. Το δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα προνοεί όπως όλες οι πληροφορίες για την ιατρική κατάσταση του ασθενούς, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη θεραπεία, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία προσωπικού χαρακτήρα, ενώ τηρούνται εμπιστευτικές ακόμα και μετά τον θάνατο του ασθενούς.

Οι μόνες περιπτώσεις όπου το ιατρικό ίδρυμα ή ο παροχέας υπηρεσιών Υγείας μπορούν να αποκαλύψουν σε τρίτα πρόσωπα ιατρικές πληροφορίες είναι: α) με τη γραπτή συγκατάθεση του ασθενούς, β) για σκοπούς θεραπείας από άλλο παροχέα υπηρεσιών υγείας, γ) για σκοπούς επεξεργασίας και χειροθέτησης των πληροφοριών, ή για γνωμοδότηση, δ) όταν υπάρχει νομική υποχρέωση προς τρίτο, ε) για σκοπούς δημοσίευσης σε ιατρικά περιοδικά, ή έρευνας ή διδασκαλίας, στ) όταν το Συμβούλιο του Ιατρικού Σώματος αποφασίσει ότι η απόκρυψη των πληροφοριών δυνατόν να συνεπάγεται σοβαρό κίνδυνο για την υγεία ή σωματική ακεραιότητα άλλων ατόμων, ή να έχει σοβαρό αντίκτυπο στην κοινωνία σαν σύνολο.

Όλοι οι ασθενείς έχουν το δικαίωμα να λάβουν δεύτερη ιατρική γνώμη, καθώς και να επιλέξουν να αλλάξουν το ιατρικό ίδρυμα ή τον παροχέα υπηρεσιών Υγείας. Για τον λόγο αυτό, ο

αρχεία και τη δυνατότητα να λάβουν, άμεσα ή μέσω αντιπροσώπου, πληροφορίες που είναι καταχωρημένες σε αυτά.

Ως εκ τούτου, ο παροχέας υπηρεσιών Υγείας οφείλει να τηρεί ιατρικά αρχεία, στα οποία να καταγράφονται τα στοιχεία του ασθενούς και του παροχέα ιατρικών υπηρεσιών, το προηγούμενο ιατρικό ιστορικό, καθώς και ιατρική πληροφόρηση αναφορικά με τη θεραπεία που λαμβάνει ο ασθενής και τη διάγνωση της ιατρικής του κατάστασης.

Το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς στα ιατρικά του αρχεία περιορίζεται μόνο όταν τυχόν πληροφόρηση δυνατόν να προκαλέσει σοβαρή βλάβη στην υγεία του, ή να οδηγήσει στην αποκάλυψη πληροφοριών για τρίτους, ή ακόμα όταν πρόκειται περί γενετικών πληροφοριών.

Πέραν των δικαιωμάτων των ασθενών, ο νόμος προβλέπει και για μηχανισμό ελέγχου της ορθής εφαρμογής τους. Σύμφωνα με τον νόμο, κάθε κρατικό νοσοκομείο οφείλει να έχει πρόσωπο υπεύθυνο για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των ασθενών (τον Λειτουργό Δικαιωμάτων των Ασθενών). Ο Λειτουργός έχει καθήκον να παρέχει συμβουλές και βοήθεια σε ασθενείς για σκοπούς διαφύλαξης των δικαιωμάτων τους, να λαμβάνει και να χειρίζεται παράπονα ασθενών που χρήζουν άμεσου χειρισμού ή να τα παραπέμπει στην Επιτροπή Εξέτασης Παραπόνων, και να καθοδηγεί και να ενημερώνει το ιατρικό, παραιτιατρικό, νοσηλευτικό και διοικητικό προσωπικό του νοσοκομείου για όλα τα θέματα που αφορούν το νόμο.

Η Επιτροπή Εξέτασης Παραπόνων εξετάζει τα παράπονα ασθενών που παραπέμπονται από το Λειτουργό Δικαιωμάτων των Ασθενών και εκδίδει απόφαση το αργότερο εντός δεκαπέντε ημερών. Επίσης εξετάζει σε δεύτερο βαθμό τα παράπονα των ασθενών που δεν ικανοποιήθηκαν από την απόφαση του Λειτουργού Δικαιωμάτων των Ασθενών, και εκδίδει απόφαση εντός ενός μήνα.

Σχετικά με παράπονα που αφορούν ιδιωτικά νοσηλευτήρια, η Επιτροπή Εξέτασης Παραπόνων εξετάζει σε πρώτο βαθμό τα παράπονα των ασθενών, και αποφασίζει εντός σαράντα οκτώ ωρών, καθώς και σε δεύτερο βαθμό, και εκδίδει απόφαση εντός ενός μήνα.

***Γ.ΑΦ.ΑΝΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**
Διπλόγρας
Μιχαέλης Κυριανού & Σια